

Sygnatura akt III U 150/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 25-04-2017 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Anna Walczak-Sarnowska**

Protokolant: p.o. sekretarza sądowego Monika Staszak

po rozpoznaniu w dniu 25-04-2017 r. w Koninie

sprawy **W. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia , wstrzymania wypłaty renty

na skutek odwołania **W. K.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

z dnia 26.08.2016 r. znak: (...)

13.09.2016 r. znak: (...)

I. Zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 13.09.2016 r. w ten sposób, że ustala, iż W. K. nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranej renty z tytułu choroby zawodowej za okres od 01.12.2015 r. do 31.08.2016 r. w kwocie 11.405,28 zł (jedenaście tysięcy czterysta pięć złotych dwadzieścia osiem groszy

II. Oddala odwołanie od decyzji z dnia 26.08.2016 r.

III. Odstępuje od obciążania odwołującej kosztami zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 150/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 sierpnia 2016r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. wstrzymał W. K. wypłatę płatności renty z tytułu choroby zawodowej - od 01.09.2016r., tj. od najbliższego terminu płatności. W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że wznowiono wobec odwołującej wypłatę renty wypadkowej w zbiegu z emeryturą pomimo, iż odwołująca osiągała przychód powodujący brak prawa do wypłaty świadczeń w zbiegu. Wobec ujawnienia powyższych okoliczności zakład wstrzymał wypłatę renty wypadkowej od 01.09.2016r. , tj. od najbliższego terminu płatności świadczenia.

Następnie kolejną decyzją z dnia 13.09.2016r. , znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. stwierdził, że W. K. pobrała nienależne świadczenia za okres od 01.12.2015r. do 31.08.2016r. w łącznej kwocie 11.405,28 zł z tytułu wypłaconej renty z tytułu choroby zawodowej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w powyższym okresie pobrała emeryturę powiększoną o połowę renty mimo, że prowadziła w tym czasie działalność gospodarczą. Pomimo, iż zakład nie wydał w tym zakresie żadnej decyzji to wskazano, że odwołująca posiadała wiedzę o braku

prawa do wypłaty półtora świadczenia z powodu osiągnięcia przychodu, gdyż została o tym pouczona w piśmie z dnia 18.09.2009r.

Odwołanie od obu decyzji złożyła W. K., która podała, że obie decyzje zostały wydane z naruszeniem prawa i są niezgodne ze stanem faktycznym. Odwołująca podała, że decyzją z dnia 26.08.2016 roku wstrzymano z urzędu od dnia 01.09.2016r. wypłatę połowy renty i w dniu 10.09.2016r. nie wypłacono jej połowy renty, pomimo tego, że decyzja nie została wydana z rygiorem natychmiastowej wykonalności. Dodała, że decyzja nie była prawomocna i na podstawie nieprawomocnej decyzji nie wypłacono odwołującej połowy świadczenia. Następnie odwołująca zakwestionowała zasadność wydania decyzji z dnia 13.09.2016r. wskazując, że świadczenia były wypłacane przez ZUS – bez wydania jakiegokolwiek decyzji w tym przedmiocie i tym samym ona nie może zostać obciążona błędami popełnionymi przez pracownika ZUS. Odwołująca podniosła, że nie wiedział dlaczego ZUS wypłacał jej wyższe świadczenie i nie otrzymała żadnej decyzji w tym przedmiocie. Zarzucając powyższe odwołująca wniosła o uchylenie obu zaskarżonych decyzji.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od odwołującej kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko wyrażone w zaskarżonych decyzjach. Organ podkreślił, że zarzuty podnoszone przez odwołującą nie znajdują uzasadnienia. Osiąganie przez nią przychodu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej stanowi w myśl art. 26 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych okoliczność powodującą zawieszenie wypłaty renty wypadkowej od 01.09.2016r. Ponadto w ocenie organu rentowego pobrane przez nią świadczenie – w myśl art. 138 ust. 2 pkt 1 w/w ustawy jest świadczeniem nienależnym i winno zostać zwrócone.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Decyzją z dnia 06.02.1982r odwołującej W. K. ustalono prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową od 29.01.1982r. , tj. od wyczerpania zasiłku chorobowego.

Następnie w dniu 10.12.2007r. odwołująca złożyła wniosek o przyznanie praw do emerytury wraz z informacją, że zamierza nadal prowadzić działalność gospodarczą.

Decyzją z dnia 28.12.2007r. ustalono odwołującej prawo do emerytury – od dnia 01.12.2007r. , tj. od miesiąca w którym odwołująca złożyła wniosek.

W dniu 28.12.2007r. wydano decyzję dotyczącą ustalenia wysokości świadczeń płatnych w zbiegu, tj. emerytury oraz renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

Ponadto z uwagi na wysokość przychodu osiąganego przez odwołującą z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego zawieszono odwołującej wypłatę renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

W dniu 25.11.2015r. podczas analizy spraw znajdujących się na wydrukach z zawieszalności pracownicy organu rentowego nieprawidłowo dokonali usunięcia informacji o osiągnięciu przychodu przez osobę, która ukończyła powszechny wiek emerytalny, miała prawo do zbiegu świadczeń (renty wypadkowej z emeryturą) z jednoczesnym zawieszeniem połowy jednego świadczenia z powodu osiągnięcia przychodu. Niewłaściwe opracowanie sprawy spowodowało, iż od grudnia 2015 roku podjęto wobec odwołującej wypłatę połowy świadczenia – tj. renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową. Wobec powyższego od tego czasu wypłacano odwołującej ponownie półtora świadczenia, pomimo tego, iż nadal osiągała ona przychód z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, który powodował zawieszenie wypłaty renty wypadkowej. Na okoliczność wypłaty półtorakrotnego świadczenia organ rentowy nie wydał żadnej decyzji.

Wypłata świadczeń w zbiegu została ujawniona w dniu 08.08.2016r. przy opracowywaniu wniosku o zwrot legitymacji emeryta-rencisty.

Z uwagi na ujawnione nieprawidłowości w wypłacie świadczenia zaskarżoną decyzją z dnia 26 sierpnia 2016r. organ wstrzymał W. K. wypłatę płatności renty z tytułu choroby zawodowej - od 01.09.2016r., tj. od najbliższego terminu płatności.

Następnie kolejną decyzją z dnia 13.09.2016r. organ rentowy stwierdził, że W. K. pobrała nienależne świadczenia za okres od 01.12.2015r. do 31.08.2016r. w łącznej kwocie 11.405,28 zł z tytułu wypłaconej renty z tytułu choroby zawodowej.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zeznań odwołującej (k.14) oraz dokumentów dołączonych przez odwołującą, znajdujących się w aktach ZUS oraz na podstawie zeznań odwołującej.

Wartość dowodowa powyższych dokumentów nie budziła zastrzeżeń Sądu i nie była też kwestionowana przez żadną ze stron.

Zeznania odwołującej Sąd uznał za przekonujące, gdyż znalazły one odzwierciedlenie w dokumentacji zgromadzonej w toku postępowania przed organem rentowym.

Stan faktyczny nie był sporny pomiędzy stronami. Natomiast zarzuty odwołującej dotyczyły przede wszystkim odmiennej oceny prawnej bezspornego stanu faktycznego.

W przedmiotowej sprawie poza sporem jest fakt, że odwołującej przysługiwało prawo do emerytury i renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową płaconych w zbiegu i z uwagi na wysokość osiągniętych przychodów z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej odwołującej zawieszono wypłatę renty. Bezspornym był też fakt, że od grudnia 2015 roku wznowiono odwołującej wypłatę renty w zbiegu z emeryturą pomimo, iż osiągała przychód z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 roku, Nr 39, poz. 353 ze zm.) w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń, ubezpieczonemu wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

Prawo do pobierania świadczeń w razie zbiegu prawa do emerytury z prawem do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową reguluje natomiast art. 26 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 167, poz. 1322 ze zm.).

Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 30.10.200r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury na podstawie odrębnych przepisów wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

- 1) przysługującą rentę powiększoną o połowę emerytury albo
- 2) emeryturę powiększoną o połowę renty.

W rozpatrywanej sprawie odwołująca, mając ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową i następnie złożyła wniosek o przyznanie drugiego ze świadczeń, tj. emerytury.

W dniu 28.12.2007r. wydano decyzję dotyczącą ustalenia wysokości świadczeń płatnych w zbiegu, tj. emerytury oraz renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

Zatem od tego czasu powinna nastąpić wypłata świadczeń zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Dodatkowo należy zauważyć, iż wobec odwołującej zaistniała podstawa do wstrzymania wypłaty jednego ze świadczeń. W przypadku bowiem, gdy osoba uprawniona do dwóch powyższych świadczeń osiągnie przychód powodujący zawieszenie świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości, regulacja art. 26 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych zostaje wyłączona (art. 26 ust. 3 tejże ustawy).

Oznacza to, że osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury, osiągającej jakikolwiek przychód w rozumieniu art. 104 ustawy emerytalnej, będzie wypłacana albo renta, albo emerytura - w zależności od wysokości lub wyboru.

W. K. prowadziła i prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą z której uzyskuje dodatkowy przychód w wysokości powodującej zawieszenie wypłaty jednego ze świadczeń.

W tej sytuacji wobec odwołującej - w myśl art. 26 ust. 3 ustawy j zaistniała podstawa do wstrzymania wypłaty jednego ze świadczeń przysługującego odwołującej w zbiegu.

Konkludując stwierdzić należy, że brak jest podstaw aby kwestionować zaskarżoną decyzję z dnia 26.08.2016r., gdyż organ rentowy w sposób prawidłowy wstrzymał wypłatę renty z tytułu choroby zawodowej.

Z kolei odnośnie drugiej z zaskarżonych decyzji – z dnia 13.09.2016r. wskazać należy, że bezspornym jest, iż odwołująca pobrała emeryturę i rentę w półtorakrotnej wysokości za okres od grudnia 2015 roku do sierpnia 2016 roku. Nie ulega też wątpliwości, że organ rentowy podjął wypłatę tego świadczenia bez wydania jakiegokolwiek decyzji w tym przedmiocie i nastąpiło to na skutek błędu popełnionego przez pracownika organu rentowego, gdyż nie było w tamtym okresie żadnych podstaw do podjęcia wypłaty półtora świadczenia, gdyż nadal osiągała ona przychód z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, który powodował zawieszenie wypłaty renty chorobowej.

Zgodnie z treścią art. art. 138 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Kwestią sporną było natomiast ustalenie czy odwołująca jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

Z kolei zgodnie z treścią art. 138 ust. 6 w/w ustawy organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności.

W niniejszym stanie faktycznym w ocenie Sądu zachodzą owe szczególne okoliczności powodujące odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

Okoliczności te to istnienie po stronie organu rentowego „błędu” w podjęciu wypłaty świadczenia pomimo braku ku temu przesłanek.

W orzecznictwie akcentuje się, że pojęcie "błędu organu rentowego" w prawie ubezpieczeń społecznych jest swoiste i szerokie, tzn. oznacza każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania,

pomyłki, celowego działania samego organu rentowego, czy też niewłaściwych działań pracodawców albo nawet wadliwej techniki legislacyjnej, czyli skutkiem niejednoznaczności norm prawnych. Zdaniem Sądu w niniejszym postępowaniu z takim błędem organu rentowego mamy do czynienia. Konsekwencją błędnego działania organu rentowego jest podjęcie wobec odwołującej wypłaty połowy renty pomimo braku przesłanek ku temu. W ocenie Sądu powyższy błąd organu powoduje konieczność przyjęcia istnienia szczególnych okoliczności, które uzasadniają odstąpienie żądania nienależnie pobranego świadczenia.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie od decyzji z dnia 26.08.2016r. jako niezasadne i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 13.09.2016r. ustalając, że odwołująca nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranej renty z tytułu choroby zawodowej za okres od 01.12.2015r. do 31.08.2016r. w kwocie 11.405,28 zł.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążania odwołującej kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej. Powołany przepis wyraża zasadę słuszności w orzekaniu o kosztach procesu, stanowiąc wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Zdaniem Sądu za odstąpieniem od obciążania odwołującego tymi kosztami przemawia przede wszystkim charakter sprawy i fakt, że odwołująca mogła być subiektywnie przekonana o słuszności swojego odwołania, ale także fakt, że odwołanie okazało się częściowo uzasadnione.

SSO Anna Walczak-Sarnowska